

Muistio

KOHEESIO 2021+ TYÖRYHMÄN 9. KOKOUS

Aika	2.10.2019 klo 9:30 – 12
Paikka:	UM, Etelä Esplanadi 4, nh Auditorio, Helsinki
Läsnä:	Osenius Johanna, TEM, varapj. Ahlgren Harri, TEM, varapj. Alasentie Jukka, Pirkanmaan liitto Heiniluoma Jari, Parkanon kaupunki (etänä) Huuskonen Mikko, TEM Hyvönen Ulla, STTK Hämäläinen Päivi, STM Järvinen Harri, SAK Karvonen Marja, Satakunnan ELY-keskus Keränen Petri, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus (etänä) Knaapinen Petri, Uudenmaan ELY-keskus Kolttola Lars, STM Laine Hilikka, Keski-Suomen liitto (etänä) Lämsä Rauno, VM Mutka Marita, Keski-Pohjanmaan liitto (etänä) Mäki-Hakola Marko, MTK Niemi Merja, OKM Nuotio Tarja, Varsinais-Suomen liitto Parantainen Juha, LVM Ratasvuori Heta, MMM Rintala Heli, Etelä-Pohjanmaan liitto (etänä) Rusanen Timo, Saarijärven kaupunki Varamäki Ritva, SOSTE Vehreävesa Satu, Pohjois-Savon liitto (etänä) Viljamaa Kimmo, Vantaan kaupunki Yltiö Mauri, YM Asiantuntija: Mauriala Kristiina, SM Muut: Jaana Valkokallio, Hautala Sirpa, Heiska Kati, Hyvärinen Jenni, Ikäläinen Marika, Ohrankämmen Milla, (etänä) ja Päivi Piittisjärvi/TEM. Keisanen Päivi, Pohjois-Pohjanmaan liitto (etänä).

1. Kokouksen avaus

Varsinaisen puheenjohtajan Marja-Riitta Pihlmanin ollessa estyneenä, varapuheenjohtaja Johanna Osenius avasi kokouksen klo 9.31. Hän totesi, että joutuu poistumaan ministerin kutsu-

mana noin klo 10:20, jonka jälkeen kokouksen puheenjohtajana toimii Harri Alhgren. Osenius totesi, että edellisessä kokouksessa oli esillä InvestEu käyttö ja siihen liittyvän selvitystyön käynnistäminen sekä ohjelmavalmistelun tilannekatsaus ml. osarahoitetun toiminnan sisältörunkoluonnos. Sekä selvitystyön suunnitelmaluonnokseen, että sisältörunkoon on saatu kommentteja, joita osin on voitu ottaa huomioon. Puheenjohtaja kiitti toimitetuista kommentteista.

2. Kokouksen 3.9.19 muistion hyväksyminen

Muistio hyväksyttiin.

3. Ohjelmavalmistelun tilanne

Puheenjohtaja totesi, että edelliseen kokouksen jälkeen on käsitelty strategisia painopisteitä ja että nyt odotetaan poliittista ohjausta hallitukselta. Ensimmäisessä vaiheessa odotetaan ohjausta ohjelmien määrään, valtakunnalliseen toimintaan ja strategiaan painopisteisiin. Tässä vaiheessa on tarkoitus saada pohja jatkovalmisteluun. Kaupunkipoliittikka on edelleen kokonaistarkastelussa, jossa harkitaan kansallisten toimien ja rakennerahastotoimien kokonaisuutta.

Rauno Lämsä toivoi, että ohjelmavalmistelussa huomioidaan erityisesti arktinen strategia, joka tuottaa Suomelle enemmän kuin Itämeristrategia. Jaana Valkokallio vastasi, että teema tulee esille syyskauden kokouksessa. Päivi Ekdahl Lapin liitosta on jo lupautunut alustamaan asiaa. Lämsä ehdotti alustajaksi myös Mikko Martikaista TEM:stä.

Päivi Keisanen tiedusteli, miten strategisten painopisteiden valmistelu on edennyt ja miltä ne nyt näyttävät. Hän kysyi mitä aiotaan esittää komissiolle ja miten on huomioitu painopisteisiin esitetyt kommentit. Puheenjohtaja totesi, että esityksessä ei ole mukana kaikkea palautetta. Hän totesi myös, että poliittisen päätöksen tekijät saavat kyllä tietoa eri tahojen esityksistä.

4. Hallinto- ja lainsäädäntövalmistelun katsaus

Jenni Hyvärinen esitteli hallinto- ja lainsäädäntövalmistelun etenemistä. Hän kävi lyhyesti läpi EU:n ja kansallisen lainsäädäntövalmistelun sekä hallinto- ja valvontajärjestelmävalmistelun tilanteen ja esitteli hallintojoaston työtä ja erityisesti kustannusmallien valmistelun edistymistä.

Hyvärinen aloitti kertomalla viimeisimmät Brysselin terveiset. Kokousviikolla alkaa ensimmäinen varsinainen trilogineuvottelu neljän teknisen kokouksen jälkeen. Trilogineuvotteluissa edetään siten, että ensin käsitellään yleisasetuksen hallintoa ja valvontaa koskevia pykäläitä. Keskustelussa on erityisesti maksujen määräaika tuensaajille, joksi esitetään 90 pv ja joka pitäisi parlamentin mukaan olla 60 pv. Seuraavana käsittelyjärjestyksessä ovat tuen edellytyksiin ja suoritusperusteiseen kehykseen liittyvät pykälät. Parlamentti ehdottaa lisättäväksi yleisasetusehdotuksen liitteen III mukaisiin horisontaalisiin mahdollistaviin ehdollisuuksiin kaksi uutta edellytystä: Euroopan sosiaalinen pilari ja kumppanuusperiaatteen toimeenpano. Välitarkastelun osalta ehdotetaan, että varat ohjelmoitaisiin seitsemäksi vuodeksi, mutta puolet 2026 ja 2027 talousarviositoumuksista sidotaan lopullisesti vasta väliarvioinnin perusteella. Viimeisenä Suomen pj-kauden käsittelyjärjestyksessä tulee ohjelmointiin liittyvät pykälät, joihin parlamentti ehdottaa uutta pykälää horisontaalisista periaatteista. Keskustelussa on myös kumppanuussopimus, jota neuvosto esittää vapaaehtoinen alle 2,5 mrd EU-rahoitusta saaville maille tai jos jäsenmaa toimittaa kolme tai vähemmän ohjelmaa Investoinnit kasvuun ja työllisyyteen –tavoitteessa. Loka-kuun loppuun on sovittu ensimmäinen EAKR-neuvottelu erityistavoitteita koskien.

Hyvärinen esitteli kansallisen ALKE-lainsäädännön aikataulutavoitteita. Hän totesi, että hallituksen esityksen sisältö valmistellaan pääosin tänä vuonna. Keskeisiä kehittämiskohteita käsitel-

lään myös hallintojaostossa syksyn aikana sekä työpajoissa. Hallituksen esitysluonnos on tarkoitus toimittaa lausunnoille keväällä 2020 (maaliskuu). Hallituksen esitysluonnoksen käsittely valtioneuvostossa ja eduskuntakäsittely ajoittuu syksyllä 2020. Valtioneuvoston asetusten sisällöt valmistellaan jatkuvasti lakivalmistelun rinnalla. Varsinainen asetustalustyö ajoittuu v. 2020. Lakipaketin voimaantulo olisi v. 2021 alusta.

Hyvärinen kertoi hallinto- ja valvontajärjestelmän valmistelun tilanteesta todeten hallitusohjelman asiaan liittyvän linjauksen sekä TEM:n päätöksen siitä, että Business Finland ei jatka välittävänä toimielimenä tulevalla kaudella. Avoimena tällä hetkellä on STM:n rooli jatkossa ja syyskauden aikana selvityksessä oleva InvestEU:n käyttö. EU-tason keskustelussa on lisäksi, tuleeko Vähävaraisten aineellisen avun käyttö (Ex-Feed) pakolliseksi ja miten sen hallinnointi kansallisesti hoidettaisiin.

Hyvärinen kertoi lyhyesti liittojen maakunnan liittojen yhteistyö- ja sopimusjärjestelyistä. ELSA-alueen liitolta on saatu vastaukset, joiden mukaan Etelä-Suomessa Uudenmaan liiton koordinaation piirissä olisivat jatkamassa Varsinais-Suomen, Päijät-Hämeen ja Hämeen liitot. Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan liitot ovat tehneet esityksen toimimisesta välittävänä toimielimenä. Liitoilla olisi keskinäinen yhteistyösopimus maksatus-, paikan päällä tehtävä varmennus ja mahdollisesti jatkotoimenpiteistä. Länsi-Suomien osalta kaikki liitot, eli Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Keski-Suomen, Satakunnan ja Pirkanmaan liitot haluavat toimia välittävänä toimieliminä.

IP-alueen liitot toimittavat 29.11. mennessä kantansa välittävänä toimielimenä toimimiseen ja alustavia tietoja mahdollisista sopimusjärjestelyistä.

Varsinais-Suomen liitto on esittänyt liiton ja Varsinais-Suomen ELY:n kantana yhteisen toiveen siitä, että uudella ohjelmakaudella 2021-2027 Varsinais-Suomen aluetta koskevat ELY:n RR-rahoituksen piirissä olevat asiat voitaisiin käsitellä Etelä-Suomen suuralueella eli Hämeen ELY:n toimesta. Hyvärinen totesi, että asia pitää viedä poliittiselle tasolle käsiteltäväksi ja se vaatii ELY-asetuksen muutoksen. Hallintoviranomaisella ei ole lähtökohtaisesti mitään asiaa vastaan. Tulee kuitenkin huolehtia kuluvan kauden sujuvasta loppuunsaattamisesta mieluiten nykyisillä järjestelyillä.

Hyvärinen totesi, että EU:n asetusehdotukset eivät tuo juurikaan muutoksia hallinto- ja valvontajärjestelmään. Nykyisen todentamisviranomaisen korvaava kirjanpito toiminto ei ole oikeutettu tekemään tarkastuksia tuensaajan tasolla. Suomessa tämä ei muuta nykytilannetta. Viranomaisten nimeämistarkastus jää pois tarkastusviranomaisen velvollisuuksista.

Hallintojaoston työn katsauksessa Hyvärinen totesi hallintojaoston valmistelun pääkohdat ja kertoi syksyn työpajoista 29.10. pidettävästä tukimuotopajasta ja 7.11. pidettävästä tuotos- ja tulosperusteisiin malleihin keskittyvästä työpajasta. Valtiontuista ja de minimis -tuesta on tarkoitus järjestää myös erillinen keskustelu.

Hyvärinen keskittyi erityisesti kustannusmalleihin, joita ovat prosessiperusteinen Flat rate, prosessi-, tuotos- tai tulosperusteiset yksikkökustannukset ja tuotosperusteinen kertakorvaus. Hän huomautti, että uutena mallina yleisasetusehdotuksessa esitetty tuloksiin perustuvan malli ei ole yksinkertaistettu kustannusmalli vaan uusi toimintatapa, joka tarkoittaa, että pitäisi löytää ohjelmasta joku toiminnan sisältö tai tavoite, josta sovittaisiin erikseen ennakolta komission kanssa. Malli soveltuu toimintaan, jossa sama lopputulos tulos saadaan aikaan erilaisilla toimenpiteillä, joille ei voida määrittää yhteistä keskimääräistä hintaa. Tässä mallissa tuen maksaminen perustuu sovittuihin tuotoksiin tai tuloksiin.

Hyvärinen totesi, että kustannusmalleja on jatkossa käytettävä alle 200 000 euron hankkeissa. Nykyisin käytössä olevat kustannusmallit eivät enää kelpaa jatkoon, koska niihin liittyvä laskentaperusta on jo liian pitkän ajan takaa. KOM tavoittelee nykyisellä kaudella, että ESR:ssä olisi

50 % maksettu kustannusmalleihin. Tällä hetkellä meillä vain noin 12 % koska eniten käyttämämme flat rate mallin osalta lasketaan mallissa mukaan vain osa hankekustannuksista. KOM tavoittelee vähintään tuplausta kustannusmallien käyttöön. Nyt meillä käyttö on noin 5 % EAKR:ssa. Hyvärinen selvensi, että yksinkertaistettujen kustannusmallien tarkoituksena ei ole poistaa sitä työtä, mikä viranomaisille ja tuensaajille kuuluu, vaan siirtää sen painopistettä ennalta tehtävään työhön ja vaikuttavien hankkeiden aikaansaamiseen. Hän totesi, että kustannusmallien valmistelussa tarvitaan kompromisseja. Kyse on aina keskimääräistetyistä kustannuksista. Valmistelussa tasapainoillaan komission poliittisten tavoitteiden (eli kustannusmallien osuuden kasvattamisen) ja tuensaajien tasapuolisen kohtelun vaatimuksen sekä toisaalta selkeyden kanssa, eli kustannusmalleja ei saisi olla liian monia ja erilaisten hankkeiden erityispiirteiden huomioimisen kanssa (esim. paljon ostopalveluita tai matkakustannuksia sisältävät hankkeet).

Hyvärinen kävi läpi kustannusmallien alustavia suunnitelmia ja totesi, että palkkakustannusten osalta on hallintojaossa konsensus mallista, jossa palkkakustannukset korvattaisiin tosiasiallisten kustannusten mukaan mutta työnantajan sivukulut ja lomaraha kiinteämääräisenä (%) osuutena sektorikohtaisesti. Tässä mallissa osa-aikaisten kiinteä työaikaosuus (%) vahvistettaisiin etukäteen hankepäättöksen yhteydessä eikä näin ollen olisi työajanseurantavelvoitetta. Tämä malli etenee valmistelussa mutta vaatii Tarkastusviranomaisen ja komission hyväksymisen. Hyvärinen totesi, että Flat rate mallien osalta hyödynnettäisiin lähtökohtaisesti yleisasetusehdotuksen valmiita malleja, joita ovat erityisesti ESR-hankkeissa 40 % Flat rate, joka lasketaan palkkakustannuksista ja sillä korvataan kaikki muut hankkeesta aiheutuvat kustannukset, ja erityisesti EAKR-hankkeissa 7 % Flat rate, joka lasketaan kaikista välittämistä kuluista ja jolla korvataan välilliset kustannukset. Hankkeiden kansainvälisen toiminnan osalta on pohdinnassa Erasmus+ malli kansainvälisiin matkakuluihin. Tarkastusviranomaisen kanssa on kustannusmalleista aloitettu alustavia keskusteluja. Komission kanssa on ensimmäinen epävirallinen keskustelu 8.10.

Hyvärinen viittasi esityksessään vielä komission sivuilla oleviin lisätietoaineistoihin. Hän kertoi, että yksinkertaistettujen malli jäsenmaiden EAKR-verkoston kokous pidetään Helsingissä tammikuussa ja sen yhteyteen mietitään teknistä seminaaria.

Puheenjohtaja kiitti hyvästä esityksestä ja avasi keskustelun.

Juha Pulliainen Etelä-Savon ELY-keskuksesta toivoo, että asiaan kiinnitetään vakavaa huomiota ja osallistutaan mainittuihin työpajoihin ja valmisteluun. On muistettava, että hanketoimijat ovat taloudellisia toimijoita, jotka pyrkivät pääsemään vähintään omilleen. Kustannusmallien on oltava linkitettyä sisältöön ja tavoitteisiin. Osa toimijoista esim. VTT on tottunut muunlaisiin kustannusten korvaamismenetelmiin eikä koe rakennerahastojen hanketoimintaa välttämättä näiltä osin houkuttelevana.

5. Maahanmuuttajat - SM:n rahastojen ja ESR:n yhdyspinnat tulevalla kaudella

Kristiina Mauriala sisäministeriöstä kertoi turvapaikka- ja maahanmuuttorahasto AMF:sta. Sisäasioiden rahoitus EU-tasolla tulee olemaan 36,24 miljardia euroa vuosina 2021-2027. AMF:n tavoitteina ovat yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän vahvistaminen ja kehittäminen, jäsenvaltioihin suuntautuvan laillisen muuttoliikkeen tukeminen sekä kolmansien maiden kansalaisten kotouttamisen tukeminen. Lisäksi rahasto osallistuu laittoman muuttoliikkeen torjuntaan ja palauttamisen tehokkuuden varmistamiseen. Suurin osa rahoituksesta kohdentuu kotouttamisen kehittämiseen.

Mauriala kertoi maahanmuuton olevan läpileikkaava politiikan ala, johon investoidaan enemmän vuosina 2021-2027. Hänen mukaansa on tärkeää hyödyntää eri rahoitusvälineiden synergioita. ESR+:n ja AMF:n keskeisenä erona on se, että AMF:ssa kohderyhmänä ovat kolmansien maiden kansalaiset toisin kuin ESR:ssa, jonka toimet kattavat myös EU-maiden kansalaiset. AMF:n rooli

painottuu erityisesti alkuvaiheen kotoutumiseen, kuten yleiseen orientoitumiseen yhteiskuntaan. ESR tähtää pidemmän aikavälin kotouttamisen toimiin, kuten työllisyyden edistämiseen.

Synergiayhteistyö rahastojen välillä on syventynyt vuosien 2015-2016 maahanmuuttokriisin jälkeen, jolloin muodostettiin maahanmuuton ja kotouttamisen koordinaatioryhmä. Jatkossa kumppanuussopimus määrittää yhteistyön jatkoa. Maurialan mukaan ohjelmien yhteensovittaminen ja työnjako kotouttamistoimien osalta on tarpeen myös jatkossa. Mahdollisesti voidaan toteuttaa yhteisiä tai synkronoituja hakuja sekä yhteistä tiedottamista.

Kimmo Viljamaa Vantaan kaupungista totesi, että suurissa kaupungeissa maahanmuuttoon pyritään löytämään paikallisia ratkaisuja, jossa kotoutumisen ja työperäinen maahanmuuton toimet on tärkeää kytkeä toisiinsa.

Juha Pulliainen Etelä-Savon ELY-keskuksesta totesi yhteisten hakujen muiden rahoitusinstrumenttien kanssa olevan aivan hyvä lähtökohta. Esimerkiksi miniohjelmat ESR:n sisällä ovat yksi mahdollisuus. Hän korosti osaamisen ja hyvien käytäntöjen levittämistä laajempaan tietoisuuteen.

Merja Niemi Opetus- ja kulttuuriministeriöstä painotti, että kaikki mallit ja toimenpiteet, jotka edesauttavat juurtumista ja vaikuttavuutta on tärkeä tuoda esille. Hän toivoi, että AMF uutena toimijana rakennerahastojen kytkennässä tuo aktiivisesti näkemyksiä synergioiden vahvistamiseen.

Marko Mäki- Hakola Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta tiedusteli Suomen saannosta kuluvalle kaudella ja kuinka toimiva AMF-rahasto on ollut. Mauriala vastasi, että Suomen saanto tulee vähintään tuplaantumaan tulevalla kaudella. Saanto on tällä hetkellä 26 miljoonaa euroa. Maurialan mukaan AMF:n toiminta on ollut onnistunutta. Hallintomalli on hyvin samankaltainen kuin rakennerahastoissa.

Mäki-Hakola tiedusteli lisäksi, kuinka rahaston käyttö painottuu maantieteellisesti kaupunkien, pienempien kaupunkien ja paikkakuntien sekä maaseudun välillä. Mauriala totesi, että suurin osa rahoituksesta kohdentuu suuriin kaupunkeihin ja Etelä-Suomeen maahanmuuton painoutuessa näille alueille. Suurkaupunkipainotuksesta huolimatta hankkeita toteutetaan ympäri Suomea.

6. EU:n Itämeristrategian huomioiminen tulevan kauden ohjelmatyössä

Harri Ahlgren kertoi EU:n Itämeri-strategian ohjelmatyöstä. Itämeristrategia täyttää 10 vuotta ja on toiminut urauurtavana strategiana, jossa mukana on kahdeksan jäsenvaltiota. Itämeristrategian tavoitteena on edistää jäsenvaltioiden yhteistyötä hyödyntäen olemassa olevia rahoitusvälineitä. Nykyinen Suomen rakennerahasto-ohjelma toteuttaa strategian sisältöjä. Seurannassa 39 % EAKR-rahoituksesta ja ESR-rahoituksesta 16 % on toteuttanut strategian sisältöjä ainakin väliillisesti. Ahlgren totesi kansainvälisen yhteistyön kansallisten rakennerahasto-ohjelmien puitteissa olevan haastavaa. Haasteet liittyvä muun muassa erilaiseen hallintoon, hankekulttuuriin ja ohjelmatyön erilaiseen toteuttamiseen jäsenmaiden välillä.

Suomi toimii parhaillaan Itämeristrategian puheenjohtajamaana 7/2019 –7/2020. Tavoitteena on, että Itämeristrategia saadaan tiiviimmin integroitua kansalliseen rakennerahasto-ohjelmaan. Suomen koolle kutsumassa tilaisuudessa 23.9. jäsenmaiden hallintoviranomaiset ja komission pääosastojen maayksiköt sitoutuivat edistämään Itämeri-strategian nykyistä parempaa integroimista kansallisiin rakennerahasto-ohjelmiin. Strategiassa mukana olevien valtioiden kesken valitaan yhteiset painopistealat ja tarkastelussa on myös, nimetäänkö strategialle erityistavoitteita. Haasteena on, että Baltian maissa on laajemmat erityistavoitteet toisin kuin Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa. Tavoitteena Ahlgrenin mukaan on, että kansainvälisen yhteistyön on oltava mahdollista silloin, kun sille on tarvetta. Kuitenkaan ei ole tulossa korvamerkintöjä tai muita velvoitteita sen osalta.

Juha Pulliainen Etelä-Savon ELY-keskuksesta kysyi, onko itämeristrategialla tosiasiallisesti sisällöllisiä tavoitteita. Ahlgren vastasi tavoitteena olevan, että samankaltaiset hankkeet eri jäsenmaista löytävät toisensa ja tätä kautta voidaan saavuttaa synergiaetuja.

Päivi Ekdahl Lapin liitosta totesi kannattavansa Ahlgrenin esittämää. Hänen mukaansa yhteisiä teemoja eri maiden välillä on nähtävissä ja alueet hyötyvät verkostoitumisesta.

Tarja Nuotio Varsinais-Suomen liitosta totesi haasteelliseksi sen, että strategia on tullut ylhäältä annettuna, johon ohjelmat ovat joutuneet sopeutumaan. Hänen mukaansa vuoropuhelua tulisi käydä ennen toimintasuunnitelman ja kansallisen ohjelmatyön valmistumista.

Ahlgren totesi komission olevan yhteistyöhakuinen ja korosti strategia olevan jäsenmaiden yhteinen, ei ylhäältä päin annettu.

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Seuraava kokous 6.11.19 klo 9.30 – 12.00

Puheenjohtaja totesi seuraavan kokouksen ajankohdan.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.